

Povestea lui Harap-Alb

de Ion Creanga

Opera literara "**Povestea lui Harap-Alb**" de Ion Creanga este un basm cult.

Basmul cult este o specie narativa ampla, cu numeroase personaje purtatoare de valori simbolice, cu o actiune care implica fantasticul, supranaturalul si supusa unor stereotipii, care infatiseaza parcurgerea drumului maturizarii a eroului. Conflictul dintre Bine si Rau se incheie intodeauna prin victoria fortelor binelui. Personajele indeplinesc o serie de functii, ca in basmul popular, dar sunt individualizate prin attribute exterioare si prin limbaj. Reperele temporale si spatiale sunt vagi, nedeterminate. In basmul cult stilul este elaborat, se imbina naratiunea cu dialogul si cu descrierea.

Naratiunea este la persoana a III-a si este realizata de un narator omniscient, dar nu si obiectiv, deoarece acesta intervine adesea prin comentarii si reflectii.

Spre deosebire de basmul popular unde predomina naratiunea, **basmul cult presupune imbinarea naratiunii cu dialogul si cu descrierea**. **Naratiunea** este dramatizata prin dialog, are ritm rapid, iar individualizarea actiunii si a personajelor se realizeaza prin amanunte (limbaj, gesturi). **Dialogul** are o dubla functie, ca si in teatru, deoarece sustine evolutia actiunii si caracterizarea personajelor.

Tema basmului este triumful binelui asupra raului. **Motivele narrative** specifice sunt: superioritatea mezinului, demascarea raufacatorului (Spanul), casatoria, pedeapsa.

Actiunea se desfasoara liniar si succesiunea secventelor narrative este redada prin inlantuire. Coordonatele spatiale sunt vagi ("Amu cica era odata intr-o tara un crai"). Reperele spatiale sugereaza dificultatea aventurii eroului, care trebuie sa ajunga de la un capat la celalat al lumii. In plan simbolistic, acest drum este asociat cu drumul de la imaturitate la maturitate. El paraseste aceasta lume cunoscuta si trece intr-o lume necunoscuta.

In basm sunt prezente **formule tipice**. **Formula initiala** ("Amu cica era odata") si **formula finala** ("Si a tinut veselia ani intregi, si acum mai tine inca") sunt conventii care marcheaza intrarea si iesirea din fabulos. **Formulele mediane** ("Si merg ei o zi, si merg doua, si merg patruzeci si noua") realizeaza trecerea de la o secventa narativa la alta si intretin suspansul si curiozitatea cititorului.

Parcurgerea drumului maturizarii de catre erou este structurat pe **momentele subiectului**. In expozitiune se afla o situatie initiala de echilibru, intriga presupune o parte pregatitoare si un eveniment care deregleaza echilibrul initial, iar deznodamantul presupune trecerea probelor de catre erou, refacerea echilibrului si rasplata eroului.

Autorul porneste de la basmul popular si organizeaza temele de circulatie universala conform propriei viziuni, intr-un text narativ mai complex decat cel al basmelor populare. Cele trei ipostaze ale protagonistului corespund unor parti narrative, etape ale drumului initiatic: etapa initiala de pregatire

Basmul cult

pentru drum de la curtea craiului, parcurgerea drumului initiatic, rasplata. Caracterul bildungsroman al basmului presupune parcurgerea unui traseu al devenirii spirituale si modificarea statutului social al protagonistului.

Se utilizeaza triplicarea, dar Creanga supraliciteaza procedeul, astfel a treia proba (aducerea fetei) contine alte incercari impuse de Imparatul Ros si chiar de fata. Raul nu este intruchipat de fapturi himerice, ci de o inteligenta vicleana, in doua ipostaze: Imparatul Rosu si Spanul. Nici protagonistul nu este un Fat-Frumos curajos, voinic, luptator priceput, iar calitatile dobandite in situatii-limita apartin planului psiho-moral.

"Cartea" primita de la Imparatul Verde, care neavand decat fete, are nevoie de un mostenitor la tron(**motivul imparatului fara urmasi**), este **factorul care deregleaza situatia de echilibru** si determina parcurgerea drumului initiatic de cel mai bun dintre fii craiului (**motivul superioritatii mezinului**).

Aptitudinea fiilor este probata mai intai de crai, deghizat in ursul de la pod. Aceasta este o proba a curajului, obligatorie pentru cel ce aspira la tronul imparatesc. Podul simbolizeaza trecerea la o alta etapa a vietii si se face intr-un singur sens. Doar mezinul reuseste sa treaca aceasta proba cu ajutorul calului nazdravan, care "da navala asupra ursului".

Trecerea podului este precedata de **etapa de pregatire** a mezinului. Drept rasplata pentru milostenia aratata Sfintei Duminici, deghizata in cersetoare, mezinul primeste sfaturi de la aceasta sa ia "calul, armele si hainele" cu care tatal sau a fost mire pentru a izbandi. Calul descoperit cu tava de jaratec dupa trei incercari va deveni tovarasul si sfatuitorul tanarului, prin faptul ca acesta are puteri supranaturale precum vorbitul si zburatul. Intamplarile cu cersetorea si calul pun in evidenta naivitatea si nepriceperea tanarului in a distinge realitatea de aparente.

In basm, sunt prezente numerele magice: 3, 12, 24, semne ale totalitatii.

Decapitarea eroului este ultima treapta si finalul initierii, avand semnificatia **coborarii in Infern**. Invierea este realizata cu ajutorul obiectelor magice aduse de cal. Eroul reintra in posesia palosului si primeste recompensa: pe fata imparatului Ros si imparatia. **Deznodamantul** consta in refacerea echilibrului.

Trasaturile basmului cult sunt ilustrate in opera lui Ion Creanga prin reflectarea conceptiei despre lume a scriitorului, umanizarea fantasticului, individualizarea personajelor, umorul si limbajul specific.

Caracterizarea personajului principal din Povestea lui Harap-Alb

- Harap-Alb -

Introducere

Eroul basmului, mezinul craiului, Harap-Alb, nu are puteri supranaturale si nici insusiri exceptionale (vitejie, voinicie, luptator priceput). El are calitati si defecte, sugerat si de oximoronul din numele sau. Prin trecerea probelor la care il supune Spanul, pe parcursul calatoriei initiatice, fiul cel mic al craiului va dobandi calitatile necesare unui viitor imparat (mila, bunatate, generozitate, simtul responsabilitatii, capacitatea de a-si respecta cuvantul). Din acest punct de vedere basmul poate fi considerat un **bildungsroman**.

Initial, mezinul craiului este timid, rusinos, lipsit de curaj. Cand tatal sau ii mostra pe fratii lui mai mari pentru ca s-au intors din drum de frica ursului, el nu are curajul sa dea glas dorintei de a merge sa-si incerce norocul acolo unde ceilalti au dat gres. Reactia sa este evidentiata de narator prin intermediul **caracterizarii directe**.

Incapabil sa distinga realitatea de aparenta, tanarul o respinge de doua ori pe batrana cersetoare, fara sa banuiasca macar intelesul ascuns al cuvintelor ei. Drept rasplata pentru milostenia aratata, batrana femeie il invata cum sa-si induplece tatal ca sa-l lase sa plece la drum pentru a deveni succesorul la tron al unchiului sau, Imparatul Verde.

Trecerea podului simbolizeaza pentru mezinul craiului trecerea la o alta etapa a vietii, care se face intr-un singur sens. Insa podul nu ofera cheia, ci doar sansa transformarii, o sansa pe care fratii mai mari (falsii eroi) o ratasera. A trece podul reprezinta un act de curaj (afundarea in necunoscut).

Apoi craisorul se rataceste in padurea-labirint, dovedind astfel ca mai are mult de invatat. In plus, uita repede povetele craiului si isi ia drept calauza un span, care i se arata de trei ori sub diferite infatisari, acest fapt conducandu-l la naiva concluzie ca "asta-i tara spanilor".

Dintre procedeele de **caracterizare indirecta** se utilizeaza caracterizarea prin **fapte, limbaj, relatii cu alte personaje, nume**.

Ajusnsi la curtea imparatului Verde, Spanul il supune pe Harap-Alb la **trei probe**: aducerea "salatilor" din Gradina Ursului, aducerea pielii cerbului si a fetei Imparatului Ros pentru casatoria Spanului. Mijloacele prin care eroul trece probele tin de miraculos, iar ajutoarele au puteri supranaturale.

Basmul cult

Prima proba îi solicita **curajul**, iar a doua, mai dificilă, pe lângă curaj, **stăpânirea de sine** și **respectarea jurământului**, în profida ispitei de a se îmbogăți.

A treia probă presupune o altă etapă a inițierii, este mai complexă și necesită mai multe ajutoare, fapte himerice. Drumul spre Împăratul Ros, începe cu trecerea altui pod. Simbolistica este aceeași, trecerea într-o altă etapă a maturizării, probată prin faptul că Harap-Alb are acum inițiativa actelor sale. Cum pe pod tocmai trece o nunta de furnici, tânărul se dovedește **responsabil** și hotărăște să protejeze viața acestora, punând-o în pericol pe a sa.

Pentru că s-a arătat **prietenos și comunicativ**, ceata de monștri îl însoțește pentru a-l ajuta: Gerila, Flămânzila, Setila, Ochila și Pasari-Lati-Lungila.

Deși este un personaj de basm, Harap-Alb nu este acel Fat-Frumos din basmele populare, căci evoluția sa reflectă concepția despre lume a scriitorului, prin umanizarea fantasticului.